

TEMA 22. POKORA (1)

1. BOJ KRŠČENIH PROTI GREHU

1.1. Potreba po spreobrnjenju

Kljub temu, da krst izbriše vse grehe, da nas povzdigne v božje otroke in nas pripravi na prejem božjega daru nebeške slave, pa smo vseeno v tem življenju še vedno izpostavljeni temu, da zapademo v greh; nihče ni izključen iz tega, da se mora proti njemu boriti, in padci so pogosti. Jezus nas je naučil moliti očenaš: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom,« in to ne le kdaj pa kdaj, ampak vsak dan, zelo pogosto. Apostol Janez tudi pravi: »Če rečemo, da smo brez greha, sami sebe varamo in resnice ni v nas« (1 Jn 1,8). Kristjane iz prvih časov v Korintu pa je sv. Pavel spodbujal: »Zavoljo Kristusa vas prosimo, spravite se z Bogom« (2 Kor 5,20).

Tako torej Jezusov klic k spreobrnjenju: »Čas se je dopolnil in božje kraljestvo se je približalo. Spreobrnite se in verujte evangeliju!« (Mr 1,15), ni namenjen le tistim, ki ga še ne poznajo, temveč vsem krščanskim vernikom, ki se morajo ravno tako spreobrniti in poživiti svojo vero. »To drugo spreobrnjenje je neprenehna naloga za vso Cerkev« (Katekizem, 1428).

1.2. Notranja pokora

Spreobrnjenje se začne v naši notranjosti; kajti če bi bilo omejeno le na zunanji videz, to ne bi bilo resnično spreobrnjenje. Človek se lahko grehu, ki je žalitev Boga, upre edino z dejanjem, ki je resnično dobro, z dejanjem kreposti, s katerim se pokesa vsega, v čemer je nasprotoval božji volji, in si aktivno prizadeva odstraniti ta nered skupaj z vsemi njegovimi posledicami. V tem sestoji krepost, ki jo imenujemo pokora.

»Notranja pokora je korenita preusmeritev vsega življenja, vrnitev, spreobrnjenje k Bogu z vsem svojim srcem, prenehanje greha, mrzitev zla, z odklanjanjem zlih dejanj, ki smo jih storili. Hkrati vsebuje željo in odločnost, da spremenimo življenje z upanjem na božje usmiljenje in zaupanjem v pomoč njegove milosti« (Katekizem, 1431).

Pokora ni zgolj človeško dejanje, nekakšna notranja prilagoditev kot sad močnega samoobvladanja, ki bi vključevala vse zmožnosti spoznanja samega sebe in vrsto energičnih odločitev. »Spreobrnjenje je predvsem delo božje milosti, ki stori, da se naša srca vrnejo k

Bogu: "Obrni nas, Gospod, k sebi, in se spreobrnemo!" (Žal 5,21). Bog nam daje moč, da znova začnemo« (Katekizem, 1432).

1.3. Različne oblike pokore v krščanskem življenju

Spreobrnjenje se rodi v srcu, vendar ne ostane zaprto v človekovi notranjosti, temveč obrodi sadove v dejanjih navzven, pri čemer je vključena celotna oseba, telo in duša. Med njimi na prvem mestu izstopajo dejanja, ki so del evharističnega bogoslužja, in obred zakramenta pokore, ki ga je Jezus Kristus postavil zato, da bi zmagovali v boju proti grehu.

Poleg tega ima kristjan na voljo še mnogo drugih načinov, s katerimi lahko udejanja svojo željo po spreobrnjenju. »Sveto pismo in Očetje poudarjajo zlasti tri oblike: post, molitev in miloščino (prim. Tob 12,8; Mt 6,1-18), ki izražajo spreobrnjenje v odnosu do samega sebe, v odnosu do Boga in v odnosu do drugih« (Katekizem, 1434). Te tri oblike na tak ali drugačen način povzemajo vsa dejanja, s katerimi lahko popravimo nered greha.

Post vključuje ne le umerjeno odpoved v zvezi z okusom pri hrani, ampak tudi vse, kar predstavlja zahtevnost do telesa in to, da mu odrečemo določeno zadovoljstvo z namenom, da bi se posvetili temu, kar Bog od nas pričakuje za dobro drugih in lastno dobro. Kot molitev lahko razumemo vsakršno uporabo naših duhovnih zmožnosti – razuma, volje, spomina – za zedinjenje z Bogom, našim Očetom, v domačem in zaupnem pogovoru. Glede odnosa do drugih, miloščina ni le dajanje denarja ali drugih materialnih dobrin, temveč vključuje tudi druge vrste podarjanja: posvečati drugim čas, skrbeti za bolne, odpuščati tistim, ki so nas užalili, opominjati tiste, ki to potrebujejo, da bi se popravili, tolažiti trpeče, in še mnogo drugih dejanj predanosti soljudem.

Cerkev nas spodbuja k dejanjem pokore zlasti v nekaterih obdobjih, ki nam obenem pomagajo biti bolj solidarni do bratov v veri. »Časi in dnevi pokore v liturgičnem letu (postni čas, vsak petek v spomin Gospodove smrti) so pomembni trenutki cerkvene spokornosti« (Katekizem, 1438).

2. ZAKRAMENT POKORE IN SPRAVE

2.1. Kristus je postavil ta zakrament

»Kristus je ustanovil zakrament pokore za vse grešne ude svoje Cerkve, predvsem za tiste, ki so po krstu padli v veliki greh in ki so tako izgubili krstno milost ter ranili cerkveno občestvo. Njim zakrament pokore daje novo možnost, da se spreobrnejo in da znova zadobijo milost opravičenja« (Katekizem, 1446).

V času svojega javnega delovanja je Jezus ne le spodbujal ljudi k pokori, temveč je tudi sprejemal grešnike in jih spravil z Očetom.¹ »Vstali Kristus je s podelitvijo Svetega Duha izročil svojim apostolom svojo božjo oblast odpuščanja grehov: "Prejmite Svetega Duha! Komur grehe odpustite, so jim odpuščeni; komur jih zadržite, so jim zadržani" (Jn 20,22-23)« (Katekizem, 976). Ta oblast se prenaša na škofove, ki so nasledniki apostolov kot pastirji Cerkve, in na duhovnike, ki so duhovniki nove zaveze, sodelavci škofov po zakramentu svetega reda. »Kristus je hotel, da bi njegova Cerkev bila v vsej celoti, v svoji molitvi, svojem življenju in delovanju znamenje in orodje odpuščanja in sprave, ki nam jo je on pridobil za ceno svoje krvi. Izvrševanje oblasti odvezovanja pa je izročil apostolski službi« (Katekizem, 1442).

2.2. Imena tega zakramenta

Uporabljajo se različna imena, glede na vidik, ki ga želimo poudariti. »Imenuje se *zakrament pokore*, ker posvečuje osebno in cerkvenostno naravnost spreobrnjenja, kesanja in zadoščevanja kristjana-grešnika« (Katekizem, 1423); *zakrament sprave*, ker podeljuje grešniku ljubezen Boga, ki daje spravo« (Katekizem, 1424); »*zakrament spovedi*, ker je priznanje, izpoved grehov pred duhovnikom bistvena prvina tega zakramenta« (prav tam); »*zakrament odpuščanja*, ker Bog z zakramentalno duhovnikovo odvezo podeljuje spokorniku odpuščanje in mir« (prav tam); »*zakrament spreobrnjenja*, ker zakramentalno uresničuje Jezusov klic k spreobrnjenju« (Katekizem, 1423).

2.3. Zakrament sprave z Bogom in s Cerkvijo

»Tisti, ki pristopajo k zakramentu pokore, prejmejo od božjega usmiljenja odpuščanje za Bogu prizadejane žalitve in se hkrati spravijo s Cerkvijo, ki so jo z grehom ranili in katera se z ljubeznijo, zgledom in molitvami trudi za njihovo spreobrnjenje« (*Lumen gentium*, 11).

»Ker je greh žalitev Boga, ki prelomi naše prijateljstvo z njim, je smoter pokore ljubezen in predanost v Gospodu. Grešnik torej po nagibu milosti usmiljenega Boga stopi na pot spreobrnjenja, se vrne k Očetu, ki "nas je prvi vzljubil", h Kristusu, ki se je izročil za nas, in k Svetemu Duhu, ki je bil obilno izlit nad nas.«²

»Po skrivnostnem božjem načrtu so ljudje med seboj povezani z nadnaravnimi vezmi, tako da greh enega škoduje drugim, kakor svetost enega koristi preostalim; zaradi tega pokora vselej prinaša spravo z drugimi, na enak način, kot svetost enega koristi tistim, ki jih teži lastni greh.«³

¹ »Ko je videl njihovo vero, je rekel: "Človek, odpuščeni so ti tvoji grehi!" (Lk 5,20); »Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni. K spreobrnjenju nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike« (Lk 5,31-32); »Njej pa je rekel: Odpuščeni so tvoji grehi!« (Lk 7,48).

² *Ordo Paenitentiae, Praenotanda*, 5.

³ *Prav tam*.

2.4. Temeljna sestava zakramenta pokore

Bistveni prvini zakramenta sprave sta »dejanje človeka, ki se spreobrne po delovanju Svetega Duha, in odveza duhovnika, ki v Kristusovem imenu podeli odpuščanje in določi način zadoščevanja« (*Kompendij*, 302).

3. SPOKORNIKOVA DEJANJA

To so »dejanja človeka, ki se po delovanju Svetega Duha spreobrne: kesanje, priznanje in zadoščenje« (*Katekizem*, 1448).

3.1. Kesanje

»Med spokornikovimi dejanji prihaja kesanje (contritio) na prvo mesto. Kesanje je "dušna žalost in stud nad storjenim grehom, s sklepom v prihodnje več ne grešiti"« (*Katekizem*, 1451⁴).

»Kadar kesanje prihaja iz ljubezni do Boga, ljubljenega nad vse, se imenuje "popolno kesanje" (kesanje iz ljubezni). Takšno kesanje odpušča male grehe; doseže tudi odpuščanje smrtnih grehov, če vsebuje trdni sklep čimprej mogoče pristopiti k zakramentalni spovedi« (*Katekizem*, 1452).

»Tudi kesanje, ki ga imenujemo "nepopolno" (attritio), je božji dar, pobuda Svetega Duha. Porodi se iz razmišljanja o grdobiji greha ali iz strahu pred večnim pogubljenjem in drugimi kaznimi, ki grozijo grešniku (kesanje iz strahu). Tak pretres vesti more sprožiti notranji razvoj, ki se po delovanju milosti dovrši z zakramentalno odvezo. Samo po sebi pa nepopolno kesanje ne doseže odpuščanja velikih grehov, pač pa grešnika pripravi, da dobi odpuščanje v zakramentu pokore« (*Katekizem*, 1453).

»Primerno je, da prejem tega zakramenta pripravimo z izpraševanjem vesti, storjenim v luči božje besede. Za ta namen najpripravnejša besedila naj poiščemo v moralni katehezi evangelijev in apostolskih pisem: govor na gori, apostolski pouk« (*Katekizem*, 1454).

3.2. Priznanje grehov

»Priznanje duhovniku je bistveni del zakramenta pokore: "Spokorniki morajo pri spovedi navesti vse smrtne grehe, ki se jih po skrbnem spraševanju svoje vesti zavedo, pa naj bodo še kako skrivni ali pa storjeni le zoper zadnji dve od desetih božjih zapovedi (prim. 2 Mz 20,17;

⁴ Citat, ki ga navaja *Katekizem*, je s tridentinskega koncila (DS 1676).

Mt 5,28), saj včasih ti grehi dušo bolj ranijo in so nevarnejši od očitno storjenih“« (Katekizem, 1456⁵).

»Individualna in celovita spoved ter odveza je še vedno edini običajni način za to, da se verniki spravijo z Bogom in s Cerkvijo, razen v primeru, da kakšna telesna ali moralna nezmožnost opravičuje od tega načina spovedi.«⁶ Priznanje krivde se poraja iz resničnega spoznanja samega sebe pred Bogom, kot sad spraševanja vesti in kesanja zaradi lastnih grehov. To je mnogo več kot pa le človeška izpoved: »Spoved ni pogovor med dvema človekoma, temveč božji dialog.«⁷

S priznanjem svojih grehov se krščanski spokornik podvrže sodbi Jezusa Kristusa, ki jo izvaja po duhovniku, ta pa spokorniku naloži pokoro in ga odveže grehov. Spokornik se bori proti grehu z orožjem ponižnosti in pokorščine.

3.3. Zadoščevanje

»Odveza odstrani greh, ne popravi pa vsega raznovrstnega nereda, ki ga je povzročil greh. Greha odvezani grešnik, mora znova pridobiti polnost duhovnega zdravja. Storit mora torej še to in ono, da popravi svoje grehe: na primeren način mora "zadostiti" za svoje grehe ali "opraviti pokoro" zanje. To zadoščevanje se imenuje tudi "pokora"« (Katekizem, 1459).

Preden podeli odvezo, spovednik naloži pokoro, ki jo mora spokornik sprejeti in nato opraviti. S to pokoro zadosti za grehe, njena vrednost pa izhaja predvsem iz zakramenta: spokornik je bil pokoren Kristusu in je izpolnil, kar je On določil glede tega zakramenta, Kristus pa to zadostitev enega izmed svojih udov izroči Očetu.

Antonio Miralles

Osnovna literatura

Katekizem katoliške Cerkve, 1422-1484.

Priporočeno branje

Ordo Paenitentiae, Praenotanda, 1-30.

SV. JANEZ PAVEL II., Apost. spod. *Reconciliatio et Pænitentia*, 2. 12. 1984, 28-34.

BL. PAVEL VI., Apost. konst. *Indulgentiarum doctrina*, 1. 1. 1967.

Copyright © www.si.opusdei.org

⁵ Citat, ki ga navaja *Katekizem*, je s tridentinskega koncila (DS 1680).

⁶ *Ordo Paenitentiae, Praenotanda*, 31.

⁷ SV. JOŽEFMARIJA, *Jezus prihaja mimo*, 78.